

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Освітньо-наукова програма

ФІЛОСОФІЯ

третій (освітньо – науковий) рівень вищої освіти
Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність – В 10 Філософія

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
2025 року,
протокол №

Введено в дію з 2025/2026 навчального
року наказом від
2025 р. №

Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Олександр ГОЛОВКО

Харків 2025 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
«ФІЛОСОФІЯ»

Освітню програму розглянуто та схвалено:

1. Науково-методичною радою Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
протокол № від 2025 р.

Голова науково-методичної ради,
проректор з науково-педагогічної роботи _____ Олександр ГОЛОВКО

2. Вченою радою філософського факультету,
протокол № від 2025 р.

Голова вченої ради факультету _____ Іван КАРПЕНКО

3. Науково-методичною комісією філософського факультету,
протокол № від 2025 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ Сергій ГОЛІКОВ

4. Кафедрою теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада
протокол № від 2025 р.

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, доцент _____ Олег ПЕРЕПЕЛИЦЯ

5. Кафедрою теорії культури і філософії науки
протокол № від 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Дмитрій ПЕТРЕНКО

ПРЕАМБУЛА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання, за якою кафедрою (спеціальністю) присвоєно
Керівник робочої групи – гарант освітньої програми		
Карпенко Іван Васильович Побажання до Програми надсилати i.v.karpenko@karazin.ua	декан філософського факультету	д. філос. н., професор
Члени робочої групи		
Голіков Сергій Олексійович	Доцент ЗВО кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада	к. філос. н., доцент
Перепелиця Олег Миколайович	завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада	д. філос. н., доцент
Петренко Дмитрій Володимирович	завідувач кафедри теорії культури і філософії науки	д. філос. н., доцент
Панов Володимир Ярославович	аспірант кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада	

До проектування освітньої програми долучені:

Представники роботодавців: Газнюк Л. М., д. філос. н., професор, завідувач кафедри гуманітарних наук Харківської державної академії фізичної культури; Толстов І.В., к. філос. н., доцент, завідувач кафедри філософії та соціології Українського державного університету залізничного транспорту.

При розробці проекту Програми враховані вимоги:

Стандарту вищої освіти України для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузь знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність «033 Філософія», затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 01. 04. 2022 року, № 287.

Рекомендації професійної асоціації _____

назва,

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

Рекомендації провідного працедавця в галузі _____

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

Примітка – пп. 2-4 вказуються у випадку наявності

1. Профіль освітньої програми

1 – Загальна інформація	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Доктор філософії Спеціальність 033 «Філософія» Доктор філософії з філософії
Офіційна назва програми	Філософія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний 45 кредитів ЄКТС (освітня складова)
Наявність акредитації	Акредитовано Національним агентством. Сертифікат № 1088, строк дії 01.07.2026
Цикл/рівень	НРК України - 8 рівень, EQF LLL - 8 рівень, FQ – ENEA – третій цикл
Передумови	повна вища освіта, наявність II освітнього рівня вищої освіти
Мова викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://philosophy.karazin.ua/ua/study/osv_prof_programy/philosophy_aspirant_2020.pdf
2 - Мета освітньої програми	
Мета програми	Підготовка фахівців з філософії, здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної (науково-педагогічної в ЗВО) та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері філософії та гуманітаристики, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та вдосконалення професійної практики.
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	03 – Гуманітарні науки 033 - Філософія
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма орієнтує на підготовку до організації та здійснення науково-дослідницької діяльності в галузі філософії, науково-педагогічної та консультативно-методичної професійної діяльності у галузі філософії, організаційно-навчальної та викладацької діяльності з філософських дисциплін в закладах вищої освіти, наукових установах, професійно-технічних навчальних закладах та коледжах, організаційної, консультативної діяльності з соціально-політичних питань (у партіях та інших громадських організаціях).
Основний фокус освітньої програми	Комбінована програма поєднує освітню професійну підготовку в області філософії з

	спеціальною підготовкою, що спрямована на розв'язування комплексних проблем в дослідницько-інноваційної діяльності у сфері філософії та гуманітаристики, передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань і фокусується на більш глибокому розумінні засад сучасної філософії. Ключові слова: філософія, історія філософії, гуманітаристика, наукове дослідження.
Особливості програми	Поглиблене вивчення актуальних проблем та основних напрямів філософії кінця XX – початку XXI ст., філософських засад та методології наукових досліджень, підготовка до написання та оформлення наукових публікацій та презентації результатів дослідження
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Програма готує науковців-філософів, викладачів закладів вищої освіти, здатних організовувати і проводити освітньо-наукову роботу. Зокрема: 1237 – керівники науково-дослідних підрозділів, 2310.2 – викладач університету та вищих навчальних закладів; 2443.1 – наукові співробітники (філософія), 2443.2 – філософ, експерт із суспільно-політичних питань, консультант із суспільно-політичних питань (у партіях та інших громадських організаціях)
Подальше навчання	Здобуття наукового ступеня доктора наук за четвертим (науковим) рівнем вищої освіти. Участь у постдокторських програмах.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Орієнтація на поглиблене вивчення філософських проблем, застосування методів організації та здійснення, стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методів контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності, репродуктивних та проблемно-пошукових методів, використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій
Оцінювання	Письмові екзамени, заліки, практика, есе, реферати, презентації, захист дисертації доктора філософії.
6 – Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері філософії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або вдосконалення професійної практики.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК8. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
Фахові компетентності	ФК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей. ФК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень. ФК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. ФК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. ФК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати

	міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії. ФК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. ФК7.Здатність до глибокого обґрунтування філософських проблем, розуміння філософських засад та методології наукових досліджень. ФК8. Спроможність до критичного аналізу та інтерпретацій філософських текстів (у тому числі іноземною мовою). ФК9. Здатність розробляти та управляти дослідницькими проектами. ФК10. Здатність транслювати глибокі обґрунтовані знання актуальних проблем та основних напрямів філософії кінця ХХ - початку ХХІ ст.. ФК11.Уміння використовувати фахові філософські знання в процесі консультування із суспільно-політичних та ідеологічних проблем органів влади та управління, громадських організацій. ФК12.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ФК13. Здатність до організації та проведення дискусій, активної участі у критичному фаховому діалозі.
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання	Випускник має продемонструвати знання: ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. ПРН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. ПРН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

ПРН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

ПРН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

ПРН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПРН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

ПРН9. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

ПРН10. Спроможність здійснювати дослідницьку діяльність на базі критичного аналізу традиційних та сучасних філософських проблем, написати дисертаційну роботу за рівнем підготовки «Доктор філософії».

ПРН11. Здатність здійснити оригінальне філософське дослідження, що базується на критичного аналізу філософських текстів та оригінальній їхній інтерпретації та забезпечене необхідним філософським, науковим апаратом.

ПРН12. Спроможність вільно спілкуватися іноземною мовою в конкретній професійній/

	фаховій сфері з урахуванням особливостей використання професійної/ фахової лексики, усно та письмово презентувати наукові результати іноземною мовою відповідно до вимог міжнародних стандартів. ПРН13. Здатність знаходити, систематизувати, критично аналізувати та посилаючись на новітні філософські джерела (у тому числі іноземною мовою). ПРН14. Спроможність організувати та провести дискусію, стимулювати аудиторію до висловлень, коректувати, направляти дискусійний діалог на відповідність його меті, темі, характеризувати стан філософської проблеми, спираючись на найбільш конструктивні, переконливі виступи опонентів. ПРН15. Спроможність критично оцінювати і прогнозувати суспільно-політичні і культурні події та явища на підставі належного обсягу фахових філософських знань з метою надання консультативних послуг державним установам та громадським організаціям. ПРН16. Спроможність позитивно сприймати необхідність професійних етичних стандартів, вирішувати спірні питання щодо результатів філософських досліджень, особистісних переконань та етичних міркувань. ПРН17. Спроможність ефективно, плідно та фахово комунікативно взаємодіяти з філософською, науковою спільнотою у міжнародному контексті.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Навчальний процес за спеціальністю 033 Філософія забезпечують науково-педагогічні працівники, які працюють на 4 кафедрах Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Випусковими кафедрами за освітньо-науковою програмою є кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада, на якій працює 13 докторів наук, професорів, 13 кандидатів наук, доцентів та кафедра теорії культури і філософії науки, до складу входить 9 докторів філософських наук, 1 доктор мистецтвознавства, та 5 кандидатів наук. Всі науково-педагогічні працівники, задіяні до викладання мають наукові ступені за спеціальністю.
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	У навчальному процесі використовуються приміщення за адресою: площа Свободи, 6, а саме: приміщення кафедр, 17 аудиторій (з них 5 потокових), навчально-методичний кабінет,

	кабінет для проведення лекційних занять та конференцій, кабінет для проведення практикуму з оздоровчих технологій, 4 комп'ютерні класи. Усі комп'ютери мають доступ до мережі INTERNET. Випускаючі кафедри – кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада та кафедра теорії культури і філософії науки займають 6 окремих приміщень у корпусі ХНУ (м. Свободи, 6).
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Інформаційне забезпечення здійснюється на базі Центральної наукової бібліотеки (ЦНБ) Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, фонд якої складає понад 3 400 000 примірників, у т. ч. наукової літератури – понад 1 760 000, навчальної – біля 1 150 000, художньої – близько 400 000; більше 700 000 видань зарубіжної літератури. Навчально-методичне забезпечення підготовки за освітньо-науковою програмою складається з: програм навчальних дисциплін та програм практик, текстів (презентацій) лекцій, навчально-методичних матеріалів до проведення семінарських, практичних занять, самостійної роботи, завдань поточного та підсумкового контролю, методичних вказівок до виконання контрольних робіт (в т. ч. на електронних носіях). В навчальному процесі в усіх курсах фахової підготовки широко застосовуються мультимедійні засоби навчання. Забезпеченість навчально-методичною літературою дорівнює 100%.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Передбачається можливість включеного навчання в інших закладах вищої освіти України з подальшим перезарахуванням відповідних навчальних модулів
Міжнародна кредитна мобільність	Передбачається можливість укладання угод з закордонним вищими навчальними закладами про міжнародну академічну мобільність (зокрема, виконання певної частини освітньої програми в іноземних закладах)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі законодавства України.

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Компоненти ОНП (доктор філософії)

Освітня складова ОНП доктор філософії

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, класифікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1.	Філософські засади та методологія наукових досліджень	5	екзамен
ОК2.	Іноземна мова	10	екзамен
ОК3.	Підготовка наукових публікацій та презентація результатів дослідження	4	залік
ОК4.	Теорія і практика філософської освіти	3	залік
ОК5.	Філософія кінця ХХ – початку ХХІ ст.: актуальні проблеми та основні напрями	6	екзамен
ОК6.	Асистентська педагогічна практика	6	екзамен
Загальний обсяг обов'язкових освітніх компонентів:		34	
Вибіркові компоненти ОП			
ВБ1.	Філософія трансдисциплінарних досліджень / Філософія глобалізації: український контекст	6	залік
ВБ2.	Актуальні проблеми філософської та соціально-культурної антропології / Соціум комунікації	6	екзамен
Загальний обсяг вибірових освітніх компонент:		12	
Загальний обсяг освітньої складової програми:		46	

Наукова складова ОНП доктор філософії

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Відповідно до пункту 6 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. дисертація виконується державною або англійською мовою. Обсяг основного тексту дисертації встановлюється освітньо-науковою програмою ЗВО відповідно до специфіки відповідної галузі знань та / або спеціальності. Саме тому, обсяг дисертації на здобуття ступеня доктора філософії в галузі філософія становить: мінімальний - 6, 25 авторських аркушів, а максимальний – 9 авторських аркушів, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами.

Список використаної літератури та використаних інформаційних джерел, додатки, а також ілюстративний матеріал (малюнки, табуляграми, таблиці), які займають повну сторінку не враховуються в обсязі дисертації. При цьому один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами, що становить близько 24 сторінки друкованого тексту, який підготовлено за допомогою комп'ютеру з використанням текстового редактора Word: шрифт – Times New Roman, розмір шрифту 14 – pt. Дисертацію потрібно друкувати на одному боці аркушу білого паперу формату А 4 (210 X 297 мм) через 1,5 міжрядкового інтервалу.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

Наукова складова освітньо-наукової програми містить перелік видів наукової роботи аспіранта та форми контролю (звітування).

Перелік видів наукової роботи аспіранта та форми контролю (звітування)

Рік підготовки	Зміст наукової роботи аспіранта (вид роботи)	Форма звітності, форма контролю
1 рік	Вибір та обґрунтування теми власного дослідження, визначення змісту, строків виконання та обсягу кваліфікаційної роботи; вибір та обґрунтування методології проведення дослідження, підготовка бібліографії наукового дослідження. Підготовка та публікація не менше 1-ї статті у наукових фахових виданнях (вітчизняних або закордонних) за темою дослідження; участь у науково-практичних конференціях (семінарах) з публікацією тез доповідей	Затвердження індивідуального плану роботи аспіранта на вченій раді факультету, звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта на засідання кафедри та вченій раді факультету
2 рік	Проведення під керівництвом наукового керівника власного наукового дослідження за обраною темою. Підготовка та публікація не менше 1-ї статті у наукових фахових виданнях (вітчизняних або закордонних) за темою дослідження; участь у науково-практичних конференціях (семінарах) з публікацією тез доповідей	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта на засідання кафедри та вченій раді факультету
3 рік	Аналіз та узагальнення результатів власного наукового дослідження; обґрунтуванням наукової новизни отриманих результатів, їх теоретичного та/або практичного значення. Підготовка та проведення аспірантського семінару за темою дисертації. Підготовка та публікація не менше 1-ї статті у наукових фахових виданнях (вітчизняних або закордонних) за темою дослідження; участь у науково-практичних конференціях (семінарах) з публікацією тез доповідей	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта на засідання кафедри та вченій раді факультету
4 рік	Оформлення наукових досягнень аспіранта у вигляді дисертації, підведення підсумків щодо повноти висвітлення результатів дисертації в наукових статтях відповідно чинних вимог. Подання документів на попередню експертизу дисертації. Підготовка наукової доповіді для захисту дисертації.	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта на засідання кафедри та вченій раді факультету. надання до відділу аспірантури, докторантури та супроводу PhD-програм висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

OK1	*	*		*		*	*	*		*	*					
OK2												*	*			*
OK3					*		*	*						*	*	
OK4			*	*					*							*
OK5	*	*	*			*										
OK6			*	*					*							*
BB1	*	*								*			*		*	
BB2	*		*		*				*					*		*